

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Millî Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kezban KONUKÇU

İstanbul Milletvekili

Tüm çocuklar için parasız, bilimsel, nitelikli eğitimi fiziki koşulları yeterli okullarda verilmesi için gerekli adımları atmayan iktidar; İstanbul Valiliği aracılığıyla laik, bilimsel ve kamusal eğitimi doğrudan hedef alan yeni bir ideolojik dayatmayı yürürlüğe koymuştur. İstanbul Valisi Davut Gül imzasıyla 39 ilçe kaymakamlığına ve ilgili kurumlara gönderilen talimat yazısında; yeni yapılacak okul ve eğitim kurumlarının proje ve planlamalarında "*cuma namazı kılınabilmesine imkân sağlayacak, yeterli fiziki kapasiteye sahip mescit alanı*" ayrılması, mevcut okullarda ise uygun alanların "*cuma mescidi*" olarak düzenlenmesi talimatı verilmesine yönelik bilgiler kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Kamuoyu ile paylaşılan talimat yazısında; Millî Eğitim Bakanlığı Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği ile Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne atıf yapılmış; söz konusu uygulamanın amacı "*öğrencilerin ibadet ihtiyaçlarının karşılanması, okul dışına çıkışların azaltılması ve eğitim sürecinin aksamaması*" olarak iddia edilmiştir. Ayrıca resmi açıklamalarda "*toplumun manevi değerleri*", "*temel hak ve özgürlükler*" gibi kavramların arkasına sığınarak ibadethane düzenlemesi eğitimin "*bütünleyici bir parçası*" gibi sunulmuştur.

Söz konusu idari talimat; "*toplumun manevi değerleri*", "*temel hak ve özgürlükler*" ve ibadetin eğitim sürecine katkı sunduğu, eğitimde verimliliği artıracığı yönündeki gerekçelerle meşrulaştırılmaya çalışılsa da önceki eğitim politikalarıyla birlikte değerlendirildiğinde münferit bir idari işlem olarak görülmesi mümkün değildir. ÇEDES Projesi, 2023 yılında okul öncesi eğitim kurumlarını da kapsayacak şekilde genişletilen mescit düzenlemeleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile tekçi ve Sünni-Hanefi anlayışın müfredata egemen kılınması ile

'eğitim alanında dini referanslı uygulamaların yaygınlaştırılması birlikte değerlendirildiğinde; bunların birbirinden bağımsız idari tasarruflar olmadığı, kamusal eğitimin laik, bilimsel ve çoğulcu niteliğini aşamalı biçimde aşındıran, Türkiye'nin çok inançlı, çok kültürlü ve çok dilli toplumsal yapısını göz ardı ederek belirli bir dini anlayışı kamusal eğitim politikalarının belirleyici unsuru hâline getiren bütünlüklü bir politika yaklaşımının parçaları olduğu anlaşılmaktadır.

Nitekim eğitim sendikaları (Eğitim-Sen) ve Alevi kurumları (Alevi Bektaşî Federasyonu ve Pir Sultan Abdal Kültür Derneği) haklı tepkilerinde açıkça; zorunlu din dersleri ve Ramazan ayındaki oruç baskısıyla sindirilmeye çalışılan, okullarda kendi inancını ve kimliğini gizlemek zorunda bırakılan Alevi ve farklı inançtan çocukların, şimdi de "*Cuma Namazı ve Mescit*" dayatmasıyla fiili bir ayrımcılıkla karşı karşıya kalacaklarını; okulların ibadethaneye dönüştürülmesinin, laik ve demokratik hukuk devletine açık bir müdahale, tek bir inanç dışındaki tüm inançları, kültürleri ve yaşam tarzlarını yok sayan bir anlayış olduğunu ve okullarda en temel hijyen malzemelerinin (sabun, tuvalet kâğıdı) dahi bulunmadığı, çocuk işçiliği (MESEM) ve beslenme krizinin derinleştiği bir ortamda; kamusal kaynakların "*hak ve özgürlük*" kılıfı altında tek bir mezhepsel pratik için seferber edilmesinin kamu yararı ilkesini katlettiğini belirtmişlerdir.

Günümüzde İstanbul başta olmak üzere derin yoksullukla mücadele edilen bölgelerdeki binlerce okulda öğrencilere en temel insani hak olan ücretsiz 1 öğün yemek ve temiz su dahi sağlanamazken, hijyen malzemesi eksikliği, derslik ve laboratuvar altyapısındaki yetersizlikler, okulların fiziksel altyapılarının yıpranmışlığı, deprem riski taşıyan binalar ve dezavantajlı bölgelerdeki okulların imkânsızlıkları günlük gerçeklik olarak dururken; eğitim politikalarının dini referanslar ekseninde şekillendirilmesinin göstergesi olan mevcut fiziki imkânların cuma mescidine dönüştürülmesi ve yeni okullarda mescit zorunluluğu getirilmesi, eğitim önceliklerinin ne ölçüde gerçek ihtiyaçlara göre belirlendiğini ortaya koymaktadır.

Devletin yükümlülüğü, çocukları çoğunluğun inanç pratiğine uyum sağlamaya zorlayan değil; farklılıkların eşit yurttaşlık temelinde bir arada yaşayabildiği güvenli ve kapsayıcı eğitim ortamlarını yaratmaktır. Okul yaşamının belirli bir inanç dayatması ile düzenlenmesi; farklı inançlara mensup, herhangi bir inanca sahip olmayan ya da dini tercihlerini kamusal alanda görünür kılmak istemeyen ailelerin çocukları açısından dışlanma, damgalanma ve ayrımcılık riskini artırabileceği gibi, akran zorbalığını besleyebilecek yeni zeminler de oluşturacaktır. Eğitim politikalarının laiklikten uzaklaştırılması; yalnızca farklı inançlara mensup ya da herhangi bir inanca sahip olmayan öğrencilerin haklarını değil, tüm çocukların özgür, eleştirel ve bilimsel eğitim alma hakkını da doğrudan etkilemektedir.

Bu bağlamda;

- 1- İstanbul Valiliği'nin ilçe kaymakamlıklarına gönderdiği ve yeni okul projelerinde "cuma namazı kılınabilmesine imkân sağlayacak yeterli kapasitede cuma mescidi açılması" yönünde düzenlemeler öngören talimat, Bakanlığınızın bilgisi ve onayı doğrultusunda mı hazırlanmıştır? Söz konusu talimatın yürürlükteki mevzuata uygunluğuna ilişkin Bakanlığınızca yapılmış bir hukuki değerlendirme bulunmakta mıdır?
- 2- İstanbul Valiliği talimatında ileri sürülen "okul dışına çıkışların azaltılması ve eğitim sürecinin aksamaması" gerekçesi Bakanlığınızın resmî görüşü müdür? Kamu okullarında eğitim sürecinin aksamasını önlemenin yolu eğitim kurumlarını kitlesel ibadet alanlarına dönüştürmek midir?
- 3- Eğitim Sen başta olmak üzere eğitim alanında faaliyet gösteren sendikaların, Alevi Bektaşî Federasyonu, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve Veli-Der gibi kurumların eleştiri ve önerileri Bakanlığınız tarafından değerlendirilmiş midir? Değerlendirildiyse sonuçları nelerdir?
- 4- İstanbul Valiliğinin söz konusu talimatı hazırlanırken; öğrenciler, veliler ve eğitim emekçileri bakımından din ve vicdan özgürlüğü, eşitlik ilkesi, ayrımcılık yasağı, çocukların üstün yararı ve çalışma hakkı açısından herhangi bir insan hakları etki değerlendirmesi veya eşitlik etki analizi yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
- 5- Farklı inanç gruplarına mensup ailelerin çocuklarının "cuma mescidi" uygulaması ve buna bağlı idari süreçler nedeniyle ayrımcılık, dışlanma, akran zorbalığı, psikolojik baskı veya asimilasyon riskine maruz kalmasını önlemek amacıyla Bakanlığınız tarafından alınmış idari ve pedagojik tedbirler nelerdir?
- 6- Söz konusu talimat kapsamında; farklı inançlara mensup, herhangi bir inanca sahip olmayan veya dini tercihlerini açıklamak istemeyen öğretmenler, okul yöneticileri ve diğer eğitim emekçilerinin ayrımcılığa uğramaması, fişlenmemesi, idari baskıya maruz bırakılmaması, ibadete katılım konusunda açık veya örtülü yönlendirmeye tabi tutulmaması amacıyla Bakanlığınız tarafından alınmış idari, hukuki ve kurumsal güvenceler nelerdir?
- 7- İstanbul Valiliğinin söz konusu talimatı Bakanlığınızın "akran zorbalığıyla mücadele", "güvenli okul" ve "kapsayıcı eğitim" politikalarıyla nasıl bağdaştırılmaktadır?
- 8- Cuma namazı gerekçesiyle ders saatlerinde, müfredatta veya eğitim programlarında herhangi bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?

- 9- Okullarda ücretsiz bir öğün yemek, temiz içme suyu, hijyen malzemeleri, deprem güvenliği ve öğretmen ihtiyacı gibi temel sorunlar çözülememişken, fiziki altyapı ve bütçe olanaklarının ibadethane düzenlemelerine yönlendirilmesinin eğitim politikası ve kamu yararı bakımından gerekçesi nedir?
- 10- Valilik yazısında atıf yapılan ilgili yönetmelikler; okullarda mülki idare amirlerince ibadet alanlarına ilişkin denetim ve takip mekanizmaları kurulmasına hukuki bir dayanak oluşturmakta mıdır?
- 11- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin "çocuğun üstün yararı" ilkesi uyarınca; çok kültürlü devlet okullarının belirli bir dini veya mezhepsel pratiğe göre şekillendirilmesinin çocukların gelişimi, okul iklimi ve eğitim hakkı üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış herhangi bir akademik etki analizi veya pedagojik rapor bulunmakta mıdır?
- 12- Bakanlığınız eğitim politikalarını belirlerken çocuk hakları örgütlerinin, pedagoji uzmanlarının, eğitim sendikalarının, eğitim bilimcilerin ve bağımsız akademisyenlerin görüşlerini hangi resmî mekanizmalar aracılığıyla karar alma süreçlerine dâhil etmektedir?
- 13- ÇEDES Projesi, okul öncesi eğitim kurumlarını da kapsayan mescit düzenlemeleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve İstanbul Valiliğinin söz konusu talimatı birlikte değerlendirildiğinde; kamusal eğitimin laik, bilimsel ve çoğulcu niteliğinin zayıflatıldığı, eğitim politikalarının belirli bir inanç anlayışı doğrultusunda yeniden yapılandırıldığı yönündeki eleştirilere Bakanlığınızın yanıtı nedir?
- 14- Devletin tüm inançlar ve inançsızlıklar karşısında tarafsız olma yükümlülüğü dikkate alındığında, kamu okullarında Sünni-Hanefî esaslara göre tek tipleştirmeye yönelik fiziki düzenlemelerin önceliklendirilmesinin farklı inanç gruplarına mensup veya herhangi bir inanca sahip olmayan ailelerin çocukları ile eğitim emekçileri bakımından eşitlik ilkesini zedelemeyeceğine ilişkin Bakanlığınızın hukuki değerlendirmesi nedir?
- 15- İstanbul Valiliğinin söz konusu talimatı doğrultusunda yeni yapılacak okul projelerinde veya mevcut okul binalarında oluşturulacak "cuma mescidi" düzenlemeleri için ayrılan ya da ayrılması planlanan toplam bütçe ne kadardır? Depreme dayanıklı okul binaları, ücretsiz bir öğün sağlıklı yemek, temiz içme suyuna erişim, hijyen koşullarının iyileştirilmesi, laboratuvar, kütüphane ve rehberlik hizmetleri gibi öğrencilerin acil ve temel ihtiyaçları karşılanmayı beklerken, kamu kaynaklarının bu amaçla kullanılmasının eğitim hakkı, çocukların üstün yararı ve sosyal devlet ilkesi bakımından gerekçesi nedir?